

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. sausio 21 d.*

Byloje C-472/08

dėl *Augstākās Tiesas Senāts* (Latvija) 2008 m. spalio 23 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2008 m. lapkričio 4 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Alstom Power Hydro

prieš

Valsts ieņēmumu dienests,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai E. Levits, A. Borg Barthet, J.-J. Kasel (pranešėjas) ir M. Berger,

* Proceso kalba: latvių.

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,
posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. spalio 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Alstom Power Hydro*, atstovaujamo *advokāts V. Gencs*,

— *Valsts ieņēmumu dienests*, atstovaujamo D. Jakāns ir I. Pētersone,

— Latvijos vyriausybės, atstovaujamos D. Jakāns bei K. Drēviņa ir E Eihmane,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos H. Walker, padedamos baristerio M. Angiolini,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A. Sauka ir M. Afonso,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23, toliau – Šeštoji direktyva) 18 straipsnio 4 dalies išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas sprendžiant ginčą tarp *Alstom Power Hydro* (toliau – *Alstom*) ir *Valsts ieņēmumu dienests* (Latvijos mokesčių administratorius, toliau – *VID*) dėl *Alstom* sumokėto pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) permokos gražinimo.

Teisinis pagrindas

Šeštoji direktyva

3 Šeštosios direktyvos 18 straipsnio 2–4 dalyse numatyta:

„2. Apmokestinamasis asmuo mokesčių atskaito iš visos per tam tikrą laikotarpį apskaičiuotos pridėtinės vertės mokesčio sumos atimdamas visą mokesčio sumą, kurią per tą patį laikotarpį jis įgijo teisę atskaityti, ir gali ta teise pasinaudoti pagal 1 dalies nuostatas.

<...>

3. Valstybės narės nustato sąlygas ir tvarką, pagal kurią apmokestinamajam asmeniui gali būti leidžiama atskaityti pridėtinės vertės mokesčių, kurio jis neatskaitė pagal 1 ir 2 dalių nuostatas.

4. Kai tam tikru mokesčiniu laikotarpiu atskaityta suma viršija apskaičiuotą mokesčio sumą, valstybės narės gali arba grąžinti, arba perkelti skirtumą į kitą laikotarpį pagal savo pačių nustatytas sąlygas.

Tačiau valstybės narės gali atsisakyti grąžinti ar perkelti skirtumą, jei jo suma labai nežymi.“

Nacionalinēs teisēs aktai

- 4 Pagal Įstatymo dėl pridėtinės vertės mokesčio (*likums par pievienotās vērtības nodokli, Latvijas Vēstnesis*, 1995, Nr. 49, toliau – Įstatymas dėl PVM) 12 straipsnio 10 daļi mokesčio mokētojas gali prašyti, kad neteisėtai sumokēta PVM suma būtu užskaitīta kaip kitos rinkliavos, mokesčiai ar privalomi mokējimai valstybei.

- 5 Pagal to paties įstatymo 12 straipsnio 11 daļi per 30 dienų nuo tada, kai buvo gautas dokumentais pagrīstas motīvuotas apmokestinamojo asmens prašymas, VID jam grāžina mokesčio permokā.

- 6 Įstatymo dėl rinkliavų ir mokesčių (*likums par nodokļiem un nodevām, Latvijas Vēstnesis*, 1995, Nr. 26, toliau – Įstatymas dėl rinkliavų ir mokesčių), taikomo visoms rinkliavoms ir mokesčiams, 16 straipsnio 10 dalyje numatyta, kad apmokestinamieji asmenys gali pateikti prašymus grāžinti mokesčių permokas per trejus metus nuo šių mokesčių sumokėjimo termino.

- 7 Įstatymo dėl rinkliavų ir mokesčių 18 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta VID pareiga patikrinti, ar apmokestinamasis asmuo teisingai apskaičiavo šias rinkliavas bei mokesčius, ir tai, ar jie tikrai buvo sumokėti. Pagal šio įstatymo 23 straipsnio 1 daļi nustatęs, kad buvo pažeisti mokesčių teisēs aktai VID gali pataisyti mokėtino PVM sumā ir skirti baudā per trejus metus pasibaigus terminui šiam mokesčiui sumokėti.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 8 2004 m. spalio 7 d. pagal Įstatymo dėl PVM 12 straipsnio 10 ir 11 dalimis *Alstom* paprašė jai grąžinti per laikotarpį nuo 1998 m. iki 2004 m. spalio 1 d., jos nuomone, neteisėtai sumokėtas sumas.
- 9 *VID* nusprendė negrąžinti 288 184 latų PVM ir atlikti tyrimą dėl likusios 31 265 latų sumos. Savo sprendime *VID* pažymi, kad ieškovė praleido suteiktą trejų metų terminą Įstatymo dėl rinkliavų ir mokesčių 16 straipsnio 10 dalyje numatytiems prašymams grąžinti mokesčių permokas pateikti.
- 10 *Alstom* apskundė šį sprendimą, remdamasi ypač tuo, kad *VID* turėjo taikyti Šeštosios direktyvos 18 straipsnio 4 dalį, kurioje nenumatyti apribojimai, susiję su teisės pateikti prašymą grąžinti permoką galiojimo laiku, ir kad todėl jis negalėjo taikyti Įstatymo dėl rinkliavų ir mokesčių 16 straipsnio 10 dalyje nustatyto senaties termino.
- 11 Atmetus *Alstom* ieškinį pirmojoje ir apeliacinėje instancijose, ji pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, remdamasi būtent tuo, kad Latvijos Respublika, kaip Europos Sąjungos valstybė narė, privalo perkelti Šeštosios direktyvos 18 straipsnio 4 dalį į savo nacionalinę teisę ir kad iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog valstybės narės negali, kaip nagrinėjamu atveju, panaikinti teisės susigrąžinti PVM permokas.
- 12 Sprendime pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą *Augstākās Tiesas Senāts* pažymi, kad nagrinėdamas prašymus grąžinti PVM permokas *VID* turi teisę pradėti tyrimus. Vis dėlto tokiu atveju jis turi laikytis Įstatymo dėl rinkliavų ir mokesčių 23 straipsnio 1 dalyje numatyto trejų metų termino. Nors nėra nustatytas privačių

asmenų teisės prašyti grąžinti PVM permokas toks pats įgyvendinimo terminas kaip ir terminas, per kurį po patikrinimo *VID* gali priimti naują sprendimą dėl mokesčių, *VID* bet kuriuo atveju privalės išnagrinėti prašymus. Šiomis aplinkybėmis mokesčio mokėtojas gali piktnaudžiauti nacionalinės teisės aktais prašydamas grąžinti PVM permokas už laikotarpį, dėl kurio administratorius jau nebegalės atlikti tyrimo.

- 13 Šiomis aplinkybėmis *Augstākās tiesas Senāts* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> Šeštosios direktyvos <...> 18 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad ši nuostata valstybei [narei] draudžia savo teisės aktuose numatyti teisės reikalauti grąžinti [PVM] permokas (apskaičiuoto ir sumokėto mokesčio skirtumą) trejų metų senaties terminą?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 14 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Šeštosios direktyvos 18 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriuose numatytas trejų metų senaties terminas pateikti prašymą grąžinti šios valstybės mokesčių administratoriaus neteisėtai gautą PVM permoką.
- 15 Pirmiausia reikia priminti, kad Šeštosios direktyvos 18 straipsnio 4 dalyje, kaip pabrėžė *Alstom*, konkrečiai nenumatytas toks senaties terminas, tačiau vis dėlto vien remiantis

šia aplinkybe negalima daryti išvados, jog minėta nuostata turi būti aiškinama taip, lyg įgyvendinant teisę susigrąžinti PVM permoką netaikomas senaties terminas.

- 16 Iš tiesų, viena vertus, pagal analogiją su tuo, kas taikoma įgyvendinant teisę į atskaitą, galimybė be jokių apribojimų laiko atžvilgiu pateikti prašymą grąžinti PVM permokas prieštarautų teisinio saugumo principui, kuris reikalauja, kad apmokestinamojo asmens mokesstinė situacija, atsižvelgiant į jo teises ir pareigas mokesčių administratoriaus atžvilgiu, negali būti nugincyta neribotam laikui (2008 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Ecotrade*, C-95/07 ir C-96/07, Rink. p. I-3457, 44 punktą).
- 17 Kita vertus, iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad, nesant Bendrijos teisės reglamentavimo neteisėtai surinktų nacionalinių mokesčių grąžinimo srityje, kiekviena valstybė narė savo nacionalinės teisės sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti ieškinių, skirtų užtikrinti iš Bendrijos teisės kylančių asmenų teisių apsaugą, procesines taisykles su sąlyga, kad tokios taisyklės nebus mažiau palankios nei taikomos panašioms nacionaline teise grindžiamiems ieškiniams (lygiavertiškumo principas) ir kad dėl jų naudojimas Bendrijos teisėje nustatytais teisėmis netaps praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (žr., be kita ko, 1998 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Aprile*, C-228/96, Rink. p. I-7141, 18 punktą ir 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Marks & Spencer*, C-62/00, Rink. p. I-6325, 34 punktą).
- 18 Kalbant apie lygiavertiškumo principą, iš bylų medžiagos nematyti, be to, Teisingumo Teisme taip pat nebuvo nurodyta, kad Įstatymo dėl rinkliavų ir mokesčių 16 straipsnio 10 dalyje numatytas senaties terminas neatitinka šio principo.
- 19 Dėl veiksmingumo principo primintina, kad Teisingumo Teismas yra pripažinęs, jog tai, kad teisinio saugumo, kuris apsaugo tiek mokesčių mokėtoją, tiek administratorių, sumetimais nustatomi protingi santykiniai naikinamieji terminai ieškiniui pareikšti, atitinka Sąjungos teisę (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Aprile* 19 punktą ir

nurodytą teismų praktiką). Iš tiesų dėl tokių naikinamųjų terminų naudojimas Bendrijos teisėje nustatytais teisėmis netampa praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas.

- 20 Sprendžiant, koks terminas laikytinas „protingu“, svarbu priminti, kad Teisingumo Teismas jau yra, be kita ko, nusprendęs, jog dėl paties dvejų metų naikinamojo termino pasinaudojimas teise atskaityti negali savaime tapti praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas, atsižvelgiant į tai, kad Šeštosios direktyvos 18 straipsnio 2 dalis leidžia valstybėms narėms reikalauti, jog apmokestinamasis asmuo pasinaudotų teise į atskaitą tuo pačiu laikotarpiu, kuriuo atsirado ši teisė (minėto sprendimo *Ecotrade* 48 punktas).
- 21 Tokia pati išvada darytina ypač kalbant apie trejų metų senaties terminą, koks taikomas pagrindinėje byloje, nes iš esmės šiuo terminu leidžiama kiekvienam įprastai rūpestingam apmokestinamajam asmeniui tinkamai remtis Bendrijos teisėje nustatytais teisėmis.
- 22 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Šeštosios direktyvos 18 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, jog nedraudžia valstybės narės teisės aktų, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatytas trejų metų senaties terminas pateikti prašymą grąžinti šios valstybės mokesčių administratoriaus neteisėtai gautą PVM permoką.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 23 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas 18 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, jog ji nedraudžia valstybės narės teisės aktų, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatytas trejų metų senaties terminas pateikti prašymą grąžinti šios valstybės mokesčių administratoriaus neteisėtai gautą PVM permoką.

Parašai.